

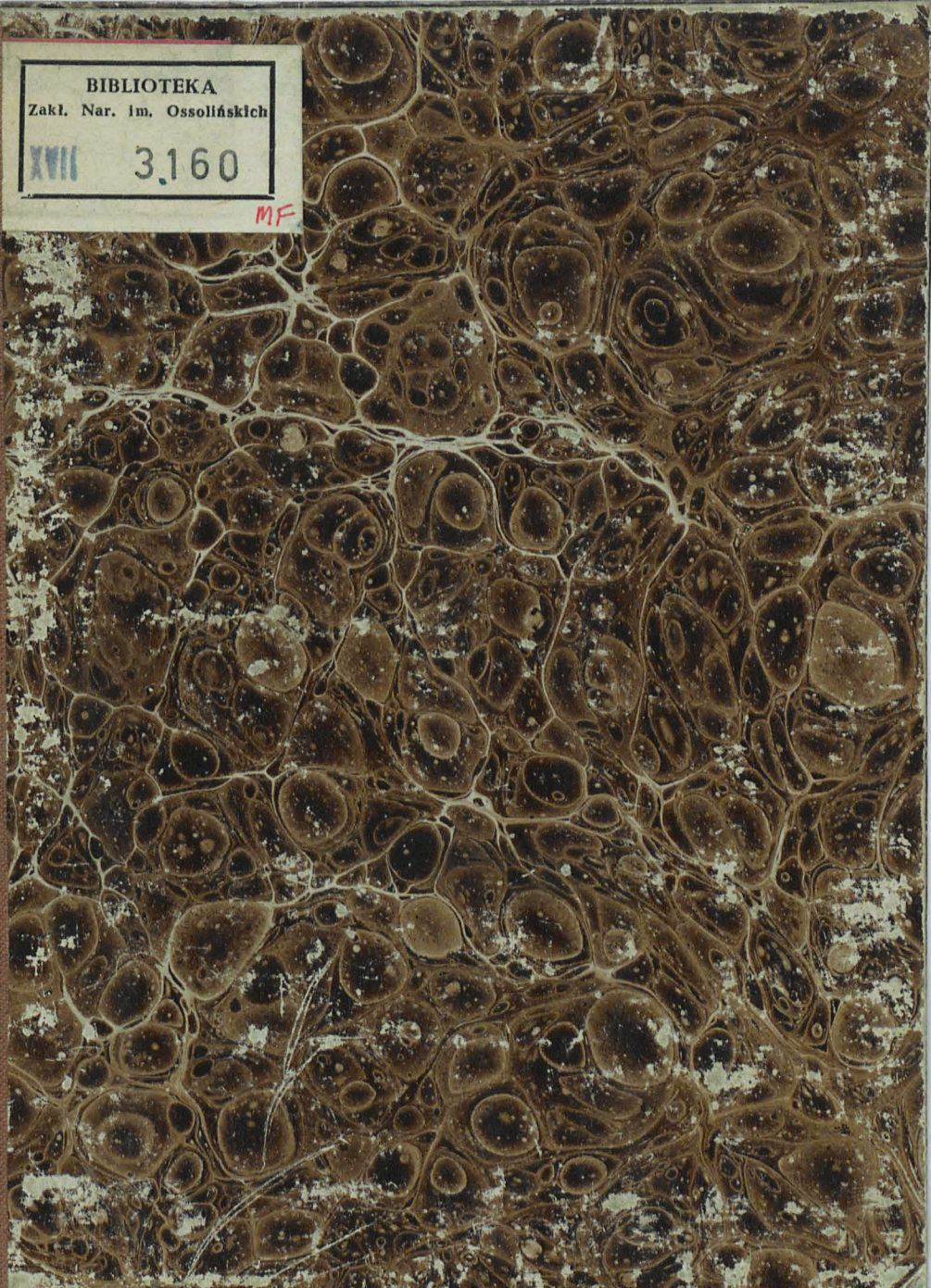
BIBLIOTEKA

Zakl. Nar. im. Ossolińskich

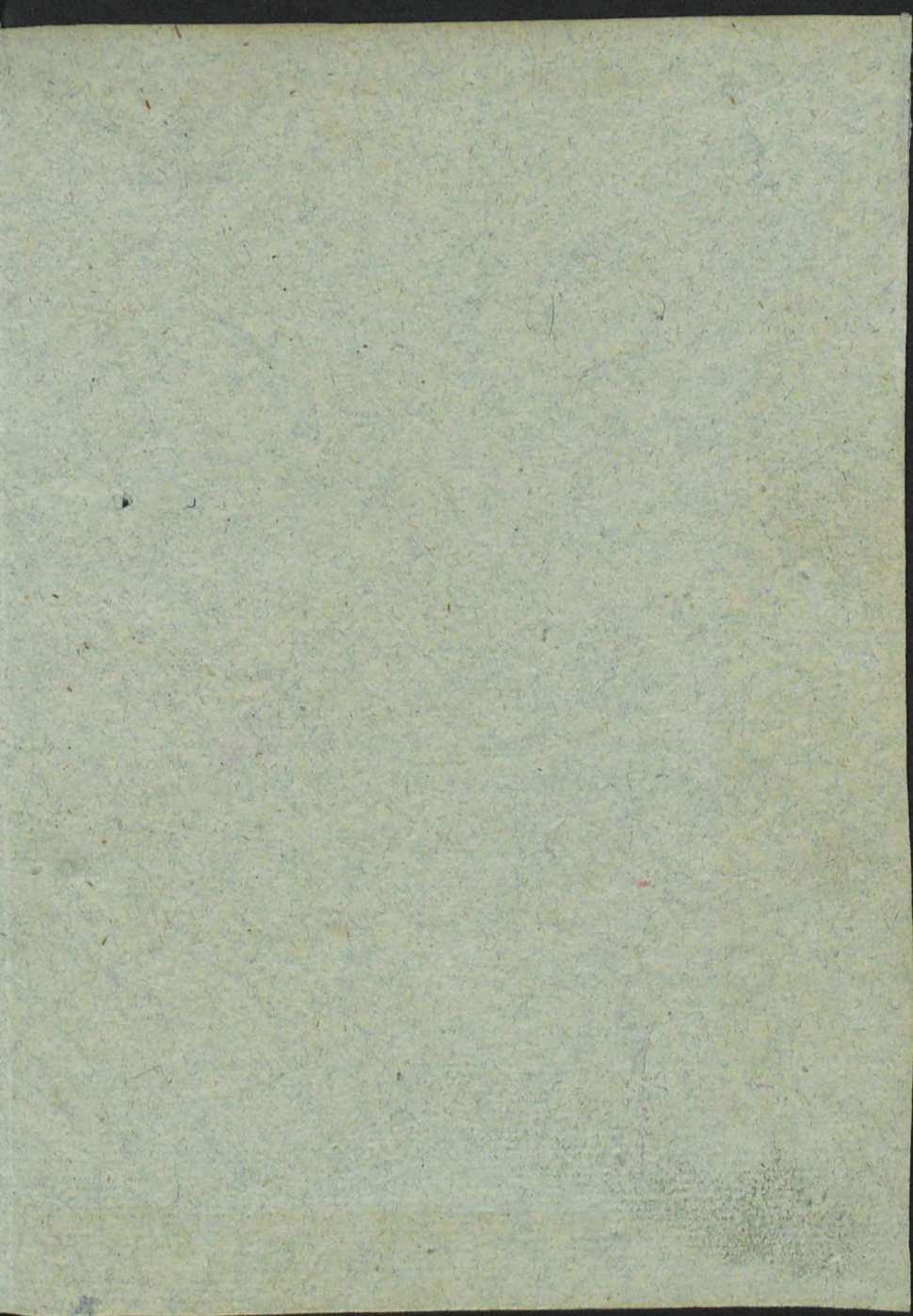
XVII

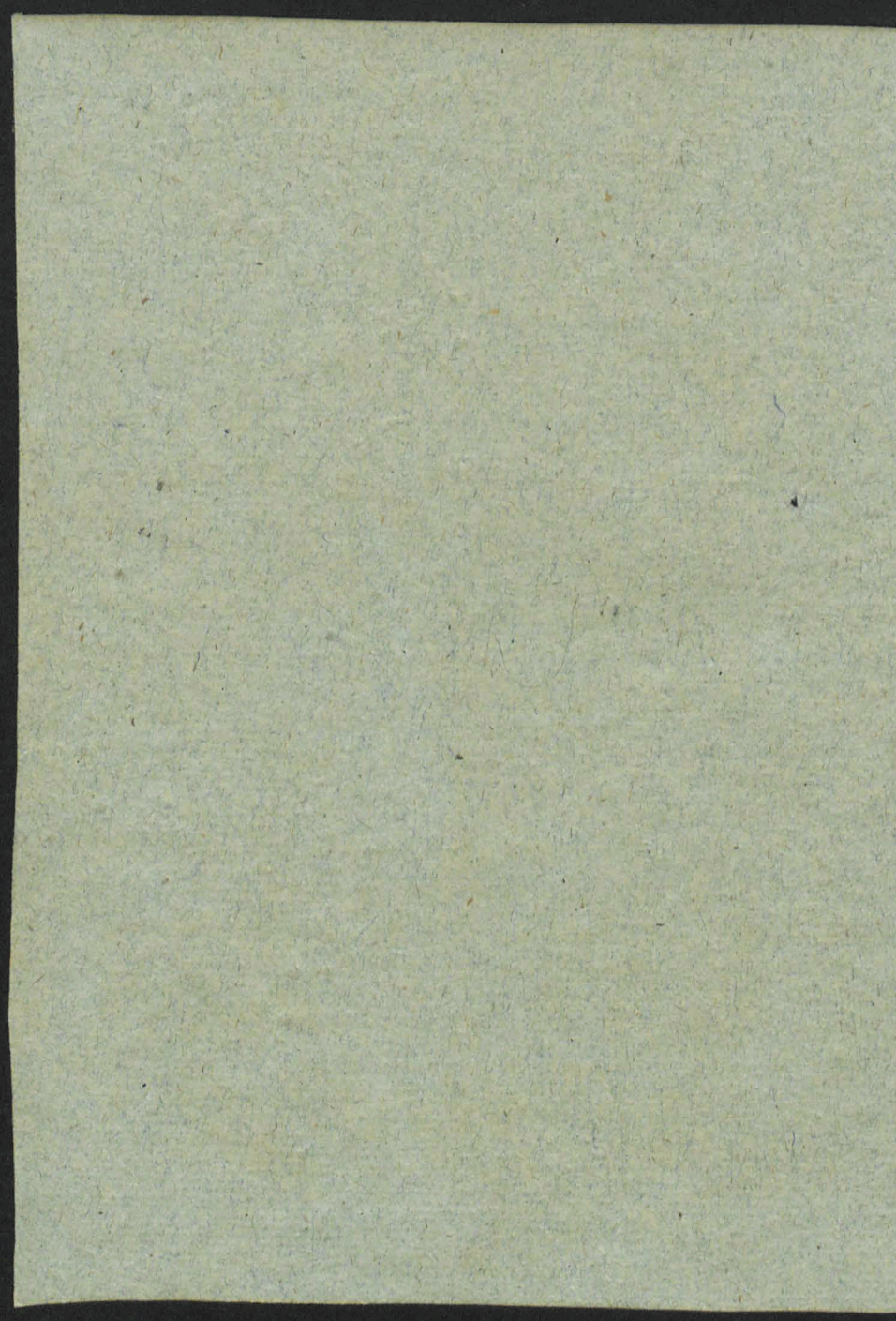
3,160

MF

Biblia: Novit

ADAMANTINVS
SAPIENTIAE
CLYPEVS

Ad
Sagittam proponitur.

A

GEORGIO ARNOLD, Partheniae
Academiae Consiliario.

In Collegio Sieniano: Leopoli: Societ: IESV.
Anno Dñi. 1644. Mense Ianuar: Die 21
Horâ 2 pomeridiana.

LEOPOLI, Typis Collegij Societ: IESV,
apud Sebastianum Nowogorski.

SP
IR
IT
IA

FOR
TIT
VD
INE

CN
RI
AS
RE
IP
VB
LICE
SES

HIC
MVRVS
AHENEVS
ESTO

IL LVSTRISSIMO DOMINO,
DOMINO IACOBO
A SOBIESZYN
SOBIESKI,
TERRARVM RVSSSIÆ
PALATINO,

Krasnostauien: Iauorouien:
Capitano. &c. &c.

GEORGIUS ARNOLD
FELICITATEM.

*Sapientia mea Tibi debebatur, in quo omnis
Sapientia est. Illustriss: Domine Palatine.
Novit illa mentem Tuam, Augustam Sa-
pientiae Regiam. Novit Aureum Os tuum,
Auream Copiose loquentis Sapientiae Maie-
statem. Novit exaggeratam Diuino lumine animi Tui In-
dolem, ita, vt quæ alios ornat, & tutatur, à Te ornamen-*

A 2

tum &

tum, & præsidium sibi polliceatur, dum se prono in Tuum demittit vultu suum. Verum non minus Tibi Sapientiæ, & Facundiæ, quam Martij roboris Fama prospera. Veneratur Patria pectus tuum, firmissimum publicæ securitatis Clypeum. Hæc enim est Tuæ ab Atauorum memoriâ nunquam effatæ prærogatiua Domus, Palladem Marti adamantino sociare nexu, & vnâ laureâ Clypeos cum libris nexos, Nobiles formandorum Animorum formas seræ transmittere posteritati. Quippè illud est perenne domesticæ Tuæ Felicitatis miraculum, neminem solâ auorum gloriâ Magnum censeris, omnes generis, & virtutis simul merito Magnos prædicari. Tu vnus mihi es ex omnibus Argumentum, qui ex Tuis, & ex Te ita Magnus es, vt tantum absit, vt amplissimi Reipublicæ Honores Te extulerint, vt per magnitudinem Sapientiæ, & Fortitudinis Tuæ honoratos se esse glorientur. Hoc enim est Magnæ Tuæ mentis prodigium, vt non solum dignitates Patriæ, sed etiam Diuiores animi Tui dotes ab illâ Indolem, Decus, & Magnitudinem hauriant, quæ in alios satis felici fato famam Magnitudinis solent deriuare. Ab hac Magnâ Mente Tuâ, ornamentum sibi postulat Sapientia mea, Illustriss. Dñe Palatine. Tu quo polles Illustrissimo vultu Tuo Clientem non dedignaberis sapientiam.

CONCLVSIONES

Vniuersæ Naturalis THEOLOGIÆ.

I.

Metaphysica Naturalium Scientiarum domina, naturalem sui appetitum in hominibus excitat; Pro obiecto communissimo habet Ens communissimum; Materiali proprio, Ens reale; Formali, Ens vt ens; Attributionis solum Deum. Scientia proprie est, certiorq; alijs scientijs naturalibus, vtpote Sapiencia Vniuersalis vniuersalitate excellentiæ, & virtutis; Considerat res, & secundum genus, & secundum speciem, & secundum rationem indiuidualem, licet hoc vltimum, non primò, & per se.

2. In primis principijs, vt prima principia sunt immediatè, & per se acquiescit, quæ etiam mediatè per discursum, vt sunt conclusiones cognoscit. Propriè speculatiua est; Scientias sibi non subalternat rigorosè: Vna genere, non specie infima. Causam sui efficientem Primam, & materialem intellectū habet; Finem, assecutionem felicitatis naturalis.

3. Principia eius Vniuersalissima sunt hæc: Quodlibet est, vel non est: Impossibile est idem simul esse, & non esse; quæ non sunt formaliter idem, sed primum fundatur in conuenientiâ Vnius prædicati ex contradictorijs sine vllò addito cuiuslibet rei. Secundum in summâ in ordine ad vnam rem re-

rem repugnantia duorum contradictoriorum predicato-
rum, unde verè dicitur, Implicat idem simul esse album, &
priuatum albedine; falsum: quodlibet est album, vel priua-
tum albedine.

II.

ENS non contrahitur ad sua inferiora à negationibus,
nec à differentijs per modum compositionis Metaphysi-
cæ, sed per modum expressioris conceptus. Transcendit
autem quamlibet differentialē rationem vltimam. Ens Par-
ticipiale de nullâ prædicatur essentialiter creaturâ; secus
Nominale.

III.

Nominale Ens, & Participiale, præcisa tantum à creatu-
ris non sunt genera respectu entis possibilis, & entis
existentis formaliter reduplicatiuè. Abstracta tamen ab
ente possibili Logicè, & ente existente, prout includunt In-
creatum, sunt Vera genera.

2. Ens nominale est genus respectu entis possibilis, &
entis existentis, non vt entis possibilis, & existentis, sed vt
contracti per differentias plures, siue sit præcisum ab ente
Creato tantum, siue Creato, & Increato. Similiter Partici-
piale. Nominale adhuc est genus respectu existentis vt sic
præcipientis ab actuali, & possibili. Jam tamen supra Ens
Nominale, & Participiale non datur ratio superior Vni-
uersalis in ratione entis.

IV.

ENS in quantum illi non repugnat existere, habet Passio-
nes non Physicas, proprias tamen, quæ Attributa re-
ctius

ctius dicuntur: Hæc ab ente distinguuntur solâ ratione, Conuertuntur cum illo, tria sunt, & hunc ordinem seruant; Vnum, Verum, Bonum. Rigorosas sui causas realiter à se distinctas non habent, sed tantum virtualiter.

V.

VNum Transcendentale in recto dicit quiddam posituum, à quo inadæquatè distinguitur Ens, id est, dicit ipsum ens vt principium indiuisiōis in se, vt sic, abstractæ ab extrinsecâ, & intrinsecâ, & diuisiōis ab omni alio, quod non est ipsum; quam indiuisiōem, seu negationē diuisiōis, & diuisiōem ab omni alio dicit in obliquo essentialiter vt partem, & non solùm vt terminum connotatum.

2. Indiuiduationis intrinsecum formale principium, nec est forma substantialis, nec materia tam sola, quàm signata, neque collectio plurium accidentium; sed ipsa entitas rei, ideoque non est distincta indiuiduatio nemine cogitante à re indiuiduatâ, licet distinguatur solâ ratione.

3. Identitas cum alio est ratio, quâ vnum est idem indiuisibile ab alio; Distinctio autem est ratio, quâ vnum est aliud ab alio, Signum distinctiōis Realis est, Separabilitas extremorum mutua etiam Diuinâ virtute, vel producibilitas vnus ab alio, vel relatio realis inter aliqua, & diuersitatas suppositorum. Modalis distinctiō est alietas rei à modo, vel modi à modo, quos dari probabilius est. Signū huius distinctiōis est, separabilitas extremorum habentium se per modum determinabilis & determinatiui, vno solùm extremo permanente. Distinctiō virtualis fundans præcisiones obiectiuas est in simplicissimâ entitate realiter,

non

non actu, sed per æquivalentiam; quia scilicet æquualet
distinctioni reali, in ordine ad duo prædicata contradicto-
ria. Distinctio Rationis ratiocinantis est circa rem solùm.
Ratiocinata est cum fundamento in re, quod est aut opera-
tiuitas diuersorum effectuum, aut Conuenientia, & discon-
uenientia cum multis, aut tenuitas luminis intellectualis.
Distinctio autem formalis seu ex naturâ rei actualiter exi-
stens nemine cogitante implicat.

VI.

Verum Transcendentale in recto dicit Ens ipsum vt
pricipiatuum cognitionis veræ speculatiuæ, siue
actualis, siue possibilis, siue Creatæ, siue Increatæ: In obli-
quo autem dicit ipsam cognitionē, non vt terminum con-
notatum, sed vt partem in obliquo significatam; Vnde de-
nominatio Veri partim est intrinseca, partim extrinseca.

2. Falsum vt opponitur vero transcendentali, est quid
positiuum, & contrariè ei opponitur, & est id, quod est
aptum cognosci per modum alterius, vnde est idem quod
apparens Verum; Nec est Vniuersalis passio entis.

VII.

Bonitas Transcendentalis est Ens ipsum vt conuenit
sibi, & alteri. Malum vt opponitur Bono Transcenden-
tali est id, cui aliquid deest ad suum esse; seu, quod non con-
uenit sibi, nec alteri, vnde priuatiuè ei opponitur: Non
conuertitur Vniuersaliter cum Ente. Concessis inter gra-
dus Metaphysicos præcisionibus obiectiuis, nondum inter
Ens, & passiones eius possunt concedi.

VIII.

VIII.

Possibilitas remota alicuius essentia realis, non dependet in suo conceptu ab Omnipotentia DEI, est autem id, quod non includit in suo conceptu praedicata contradictoria; Dicit in recto ens verum, non tamen actuale; In obliquo negationem contradictionis.

2. Possibile Ens in pura potentia, & existens actu idem est. Sed propter diuersitatem statuum possibile physicè, seu in pura potentia addit non habere se actualem existentiam, quam existens formaliter dicit. Ens autem possibile remotè, vel Logicè praescindit à DEO, Diuinis actibus, & creaturis, quod, vt est possibile proximè, si est DIVINVM ESSE, est à seipso sine vllâ causâ. Si sunt Diuini actus, sunt possibles proximè in DEO per Identitatem, si est Creata Essentia, est possibilis proximè à DEI potentia productiuâ, à quâ dicitur etiam producibilis.

3. Essentia, Quidditas radicalis, & Natura idè sunt, Connotatis tantum differunt. Physicæ, & Metaphysicæ Passiones, quia habent praedicata essentialia, & quidditatiua, habent essentiam, & quidditatem formalem, non tamen radicalem, aut rigorosè Naturam, sic enim sunt potius Naturæ affectiones. Essentia, etiam Creata non distinguitur realiter nemine cogitante ab existentia, neque per intellectum praescindi potest praecisione obiectiuâ, sed tantum formali. DEI essentia praescindi potest ab existentia Actuali absoluta; non tamen actu praecisivo absoluto, sed solum conditionato V. G. si DEVS existat non sequuntur duo contradictoria.

4. Essentiæ rerum creatarum non solum in essentiâ DEI causatiuâ rerum habent esse Eminentiale, vel Potentiale, neque solum in Intellectu DEI habent esse reale-obiectiuum; sed etiam in se ipsis habent ab æterno Esse reale positiuum, non tamen realiter actualiter. Vnde quoad non repugnantiam, seu non inclusiuatatem Conditionalem duorum prædicatorum Contradictoriorum præsupponuntur antecedenter ad Omnipotentiam DEI, consequenter sunt à se. Aliàs non esset ratio, cur Omnipotentia DEI potius denominaret Petrum, quam Chimæram possibilem proximè.

IX.

Conceptus primus Substantiæ non est carentia dependentiæ, nec id vniuersaliter, per quod respondemus interroganti, quid est? Sed est prima radix cæterorum omnium, quæ sunt in illâ primâ re. Persona verò est rationalis naturæ indiuidua, seu incommunicabilis substantia. Suppositum, Hypostasis, Persona, in creatis superaddunt aliquid reale positiuum naturæ, non Modale, sed absolutum, quod est substantia.

X.

Effectus formalis Subsistentiæ, non est reddere rem independentem à subiecto; nec reddere rem alteri incommunicabilem, tanquam parti; nec reddere naturam potentem operari; Sed cum ipsa sit complementum substantiale naturæ, est reddere eandem completam, & perfectam substantialiter, proinde reddere incommunicabilem naturaliter alteri, seu propriæ, seu alienæ subsistentiæ, quam incommu-

communicabilitatem radicaliter tamen de se natura habet.

2. Causa tam materialis, quam effectiua subsistentiæ est ipsa natura, cui in diuisibilitate, vel in indiuisibilitate subsistentia proportionatur. In rebus Compositis componitur ex duabus partialibus, quarum altera est per modum actus, altera per modum potentiæ. Non influit autem actiue in operationes, vnde sine illâ natura supernaturaliter conseruata, operari naturaliter potest. Potest eadem natura assumi diuinitus à pluribus personis, & ab vnâ personâ plures naturæ.

3. Conceptus primus Accidentis est, esse extra conceptum primæ rei, in quâ est. Proprietas eius est Inalietas tam actualis, quam proxima aptitudinalis, quæ probabilius est modus.

XI.

Quantitas distinguitur realiter à Substantiâ materiali; Cuius essentia non in ratione mensuræ, nec in communicatione diuisibilitatis substantiæ materiali, cum materia ipsa non careat partibus entitatiuis extensis, tam quoad se, quam quoad locum; sed consistit in esseitione partium extra partes cum impenetrabilitate formali.

XII.

Quantitatis effectus primarius formalis est, Completere materiam ad essendum in suo loco adæquato solâ sine alio quanto, seu reddere materiam impenetrabilē formaliter cū alio quanto. Passio eius est sola mensura. Materia spoliata quantitate, potest, non tamen debet reduci ad punctum,

ctum, quæ neque localiter moueretur ab agente corporeo; posset moueri à Spiritu, & à propriâ grauitate, & tunc celerius moueretur. Animal spoliatum quantitate, non potest connaturaliter se ipsum mouere progressiue.

2. Quantitatis secundarij effectus duo sunt distincti à se. Primus est actualis impenetratio consistens in hoc, quòd duo corpora non vbicantur in eodem loco. Secundus est ipsa actualis localis extensio partium, quæ est idem, quod Figura extrinseca situalis. Figura enim Organica seu intrinseca, est extensio ipsarum partium quoad se. Diuiditur autem Quantitas in Continuum, & Discretam.

XIII.

Qualitas est Accidens absolutum, non quantum, sed qualificans. Diuiditur in habitum, & dispositionem, Potentiam, & Impotentiam; Passionem, & Patibilem qualitatem, in primas, & secundas qualitates, in Figuram, quæ est terminatio quantitatis in non uiuentibus, & Formam, quæ in uiuentibus. Propassio est passio animi breuiter durans, cum summâ rectitudine coniuncta, sequens rationem præuiam, non præueniens.

2. Proprietates qualitatis sunt; Habere Contrarium, non tam propter incapacitatem subiecti, quam propter oppositionem ipsarum inter se qualitatum. Esse intensibilem, & remissibilem, non tamen vniuersaliter; unde Potentiæ si distinguuntur ab animâ, Characteres Sacramentales, uolitiones, & Intellectiones non possunt intendi gradualiter per additionem partium ad partes: Esse similem, vel dissimilem. Situs est dispositio partium in ordine ad locum.

Habi-

Habitus est dispositio rei habitæ in habente. Quæ duo prædicamenta non distinguuntur ab vicationibus. Formalitas est ratio conceptibilis in aliquo Ente, & distinguibilis ab ipso per intellectum cum fundamento in re, vel circa rem; Vnde actualiter nulla est à parte rei.

XIV.

Intelligentias de facto dari ipse Aristoteles assensus est. Tres sunt ordines, ad quos omnia possibile genera, & species reuocantur; Materialis, Immaterialis, & Compositus ex prioribus duobus. In medio collocantur Angeli, qui sunt simplices completi, & Incorruptibiles.

XV.

Specie differunt omnes Intelligentiæ, non implicat tamẽ Seas multiplicari Diuinitus solo numero intra speciem eandem. Numerum earum non comprehendimus, dicimus tamen non plures esse multitudine numericâ, plures tamen incomparabiliter multitudine specificâ omnium rerum materialium. Triplicem habent Hierarchiam, quæ mansura est etiam post diem Iudicij.

XVI.

Intelligunt per species impressas, quæ non producuntur ab obiectis, nec ab ipsâ substantiâ emanant Physicè; sed à Deo concreatæ sunt illis ad exigentiã naturæ. Superioris

terioris Hierarchiæ vniuersaliores, proindeq; pauciores habent species, propter perfectius suum esse. Assumunt corpora non per vnionem substantialem, sed per assistentiam. Vbi habent definitiuum.

XVII.

DE DEO vt de primâ, & vltimâ rerum Causâ, à priori nulla est demonstratio, à posteriori ipsum vniuersum demonstrat Deum existere; Hic vnus est, Infinitus, Simplex, & Omnipræsens.

XVIII.

Substantia, Spiritus, & Amor non sunt Prima prædicata DEI. Existens vita actualiter essentialiter, est Primus adæquatus conceptus eius, quæ est ipsa intellectio substantialis actualiter existens. Intellectus enim in Diuinis nõ potest cõparari vt Principium, & Radix prima Intellectionis.

XIX.

DEVS cùm sit principium omnium creaturarum, ab eoq; tam in esse, quàm in conseruari omnia dependant, Concurrat ad operandum cum eis vno indiuisibili concursu non prædeterminando Physicè ad effectus causas necessarias, nec liberas, hæc enim prædeterminatio, siue sit qualitas permanens, siue transiens, quæ infallibiliter traheret secum operationem Causæ secundæ, læderet libertatem Creatam, quoad specificationem, & quoad exercitium.

2. Determinatio ad hanc formaliter indiuiduationem actus liberi prouenit à voluntate Dei, quæ in actu primo
non

non offert Concursum ad quemcunq; actum amoris, & ad quemcunq; actum odij, sed ad hunc numero amorem, & ad hoc numero odium, vt voluerit, vel amare, vel odisse Creatura: Non tamen determinatur ad id per aliquid Physicum illi inhærens, nec prædeterminatur absolutè ad amandum, vel ad odiendum, sed sub conditione si voluerit amare, vel odisse. Nec est ex parte Creaturæ prior determinatio ad odium in specie, quàm ad Hæceitatem odij, sed dum se determinat ad odium in specie, simul se determinat ad hoc indiuiduum, quia non habet concursum nisi ad hoc indiuiduum.

XX.

Creatura etiam per absolutam Dei potentiam nullum effectum potest producere sine immediato Physico influxu DEI, vnde nec peccatum; non tamen est propterea dicendus Deus esse causa, aut malitiæ formalis, aut (quod impiè impius vult Calvinus) malitiæ radicalis peccati, quia præter intentionem suam in ipsam positivam entitatem radicaliter malam influit concursu subordinato ab ipso Deo Voluntati Humanae,

2. Tota autem hæc Subordinatio in hoc consistit, quòd Voluntas Creata concurrat ad actum odij, v. g. Voluntariè, & proximè liberè. DEVS verò concurrat ad illū actū non proximè voluntariè, qui licet liberè suā Omnipotentiam applicauerit in actu primo ad concurrentiū cum Causā secundā indifferenter ad Odium, vel ad amorem, proximè tamen ad Odium applicatur ab ipsā voluntate Creatā, quæ mouetur immediatè à cognitione indifferenti circa obiectum propositum.

3, Vnde simpliciter causa alicuius effectus est illa, quæ per se influit in effectum, illa autem per se influit, quæ vel concurrat determinata naturâ suâ in actu primo ad illum, vel quæ seipsam liberè determinat ad illum eundem effectum, particulari, vel vniuersali intentione eum intendens, qui effectus sic productus ab aliquo, dicitur simpliciter eius effectus. Vnde bonum Opus liberum quamuis per indifferentem concursum, quantum est ex parte DEI, à DEO productum, quia tamen absolutè est intentum, & Volitum à DEO, dicitur non secundum quid, sed simpliciter
• Effectus DEI.

*Ad Maiorem DEI Gloriam, Beata MARIÆ Vir-
ginis Immaculatae Conceptæ Honorem.*

185

8976

14

